

Vlaams
Parlement

ingediend op **886** (2020-2021) – Nr. 1
7 juli 2021 (2020-2021)

Verslag van de verzoekschriften

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Willem-Frederik Schiltz

over de gevolgen voor eigenaars van zonnepanelen
van het arrest van het Grondwettelijk Hof
over de terugdraaiende digitale teller

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele;

Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;

Stijn De Roo, Tinne Rombouts;

Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;

Staf Aerts, Mieke Schauvliege;

Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;

Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;

Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens;

Bart Tommelein, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Chris Steenwegen;

Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Procedure	4
2. Inhoud van de verzoekschriften	5
3. Bespreking	5
4. Conclusie	9

1. Procedure

Tussen 15 januari en 8 maart 2021 werden veertien verzoekschriften ingediend over de gevolgen voor eigenaars van zonnepanelen van het arrest van het Grondwettelijk Hof over de terugdraaiende digitale teller. Concreet werden de volgende verzoekschriften ingediend:

- Verzoekschrift over de uitspraak van het Grondwettelijk Hof over de terugdraaiende teller.
De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Verzoekschrift uitspraak grondwettelijk Hof d.d. 14 januari 2021 waarbij de regeling van de terugdraaiende teller, die gestemd werd door het Vlaams Parlement, werd tenietgedaan'.
11 (2020-2021)
- Verzoekschrift tot het afschaffen van de verplichte digitale meter.
De verzoeker diende het verzoekschrift zonder titel in.
12 (2020-2021)
- Verzoekschrift over zonnepanelen en de terugdraaiende digitale teller.
De verzoeker diende het verzoekschrift zonder titel in.
13 (2020-2021)
- Verzoekschrift over een gepaste compensatie voor investeerders in zonnepanelen en warmtepompen.
De verzoeker diende het verzoekschrift zonder titel in.
14 (2020-2021)
- Verzoekschrift over de wijziging van de afspraken over zonnepanelen.
De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Wijzigingen afspraken zonnepanelen'.
15 (2020-2021)
- Verzoekschrift over het schrappen van 15 jaar terugdraaiende teller.
De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Decreet 15 jaar terugdraaiende teller'.
17 (2020-2021)
- Verzoekschrift over de werking van de VREG, en meer bepaald de door de VREG ingeleide procedure tot vernietiging van het aangepaste Energiedecreet van 26 april 2019.
De verzoeker gaf de volgende titel aan haar verzoekschrift: 'Klacht tegen Vlaamse overheidsdienst VREG'.
18 (2020-2021)
- Verzoekschrift tot het behoud van de terugdraaiende energiemeter voor zonnepanelen.
De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Behoud terugdraaiende energiemeter voor zonnepanelen'.
20 (2020-2021)
- Verzoekschrift over de afschaffing van de terugdraaiende digitale teller voor zonnepanelen.
De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Verzoekschrift i.v.m. afschaffing terugdraaiende teller'.
22 (2020-2021)
- Verzoekschrift over schending van het gelijkheidsbeginsel door de afschaffing van de terugdraaiende teller voor zonnepanelen.
De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Verzoekschrift betreffende het gelijkheidsprincipe'.
23 (2020-2021)
- Verzoekschrift over de compensatie voor de afschaffing van de terugdraaiende digitale energiemeter.
De verzoeker gaf de volgende titel aan zijn verzoekschrift: 'Compensatie ter afschaffing terugdraaiende teller'.
26 (2020-2021)

- Verzoekschrift over discriminatie van gezinnen met elektrische verwarming. De verzoeker diende het verzoekschrift zonder titel in.
27 (2020-2021)
- Verzoekschrift over compensatie voor de afschaffing van de terugdraaiende digitale energiemeter bij beschermde afnemers en personen die verplicht waren hun analoge energiemeter te laten vervangen door een digitale. De verzoeker gaf de volgende titel aan haar verzoekschrift: 'Verzoekschrift over de compensatie van de afschaffing van de terugdraaiende meter bij beschermde klanten/personen die verplicht waren hun analoge meter te laten vervangen door een digitale meter'.
29 (2020-2021)
- Verzoekschrift over de aan- en verkoopprijzen voor elektriciteit naar aanleiding van de afschaffing van de terugdraaiende digitale energiemeter. De verzoeker diende het verzoekschrift zonder titel in.
30 (2020-2021)

Deze verzoekschriften werden ontvankelijk verklaard tussen 20 januari en 17 maart 2021 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie.

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie besprak deze verzoekschriften op 30 juni 2021.

2. Inhoud van de verzoekschriften

In januari 2021 besliste het Grondwettelijk Hof dat de eigenaars van zonnepanelen met een digitale meter niet langer kunnen genieten van de voordelen van een (virtueel) terugdraaiende teller. De Vlaamse Regering werkte daarom een compensatieregeling uit voor de gedupeerden, die een rendement van 5 procent op vijftien jaar op hun investering kunnen krijgen. Het gevolg is echter toch een stijgende energiefactuur voor veel mensen. Heel wat burgers dienden een verzoekschrift in om deze zaak aan te kaarten in het Vlaams Parlement. In die verzoekschriften komen in grote lijnen volgende zaken terug:

- de vraag of het rechtszekerheidsbeginsel en het gelijkheidsbeginsel niet werden geschonden;
- de stijging van de energiefactuur;
- de vraag naar een hogere compensatie;
- vragen naar de werking van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG);
- pleidooien voor het behoud van de terugdraaiende teller.

3. Bespreking

Volgens de *voorzitter* bevatten de veertien verzoekschriften in verband met de terugdraaiende teller heel wat gelijklopende opmerkingen. Daarom worden ze samen behandeld.

Willem-Frederik Schiltz begrijpt de bezorgdheden en frustraties die geuit zijn. Het is belangrijk dat de commissie begrip toont voor de impact die het arrest op het leven van de mensen heeft, maar een heel aantal van de grieven dateren van vóór er compensatiemechanismes in werking zijn gesteld, zoals de investeringspremie, de bijkomende premie voor warmtepompen en de premie voor batterijen. Daarmee is niet elk effect voor iedereen weggewerkt, maar is de grote klap enigszins gebufferd.

Open Vld engageert zich ertoe om er in de komende jaren te blijven voor zorgen dat zonnepanelen en investeringen in hernieuwbare energievormen ook lokaal rendabel zijn en nog meer rendabel worden, indien mogelijk. Daarvoor zijn nog ingrepen nodig, zoals een taxshift, maar dat kan niet van vandaag op morgen. Er is nog een

pak werk om ervoor te zorgen dat er ook daar geen negatieve bijeffecten ontstaan voor deelgroepen in de maatschappij.

Willem-Frederik Schiltz wil zich niet verstoppen achter de complexiteit van het dossier, maar benadrukt dat er gehoor is gegeven aan een aantal frustraties door bijkomende maatregelen te nemen. In de komende jaren zal geëvalueerd moeten worden in welke mate de genomen maatregelen afdoende de grieven van de verzoekers beantwoorden. Het beleid kan daarna bijgesteld worden als zou blijken dat er nog gaten zijn en er nog onrechtvaardigheden blijven bestaan.

Een heel aantal verzoekers vraagt om het terugdraaiende tarief te herstellen, maar daar kan geen gevolg aan worden gegeven, tenzij de digitale meters uitgebroken zouden worden om opnieuw analoge meters te installeren, maar dat kan niet de bedoeling zijn.

Willem-Frederik Schiltz heeft bewust geprobeerd om het niet te partijpolitiek te maken omdat het handig zou zijn om een antwoord te formuleren waarin bepaalde contouren afgebakend kunnen worden die door de hele commissie worden gedeeld.

Volgens *Bruno Tobback* moet de commissie niet al te sussend zijn. Er zijn inderdaad inspanningen gedaan om de catastrofe te milderen, maar het antwoord van de commissie mag niet zijn dat het ongeveer geregeld is, want dat klopt niet. Hij geeft het voorbeeld van de dubbele aanrekening waarover nog altijd een fundamenteel meningsverschil bestaat tussen minstens de leden van de meerderheid en de VREG.

Er zijn ondertussen een aantal goede maatregelen goedgekeurd, zoals de retroactieve investeringspremie en de bijzondere compensatie voor warmtepompen, maar het is nog niet duidelijk of deze voldoende compensatie zullen bieden voor het geleden verlies voor wie zijn terugdraaiende teller is kwijtgeraakt. Daarnaast blijven bepaalde problemen onopgelost, bijvoorbeeld voor mensen die elektrisch verwarmen maar daarvoor geen warmtepomp gebruiken.

Vooruit wil het engagement veel concreter hebben dan binnen een jaar eens te bekijken of het goed is geregeld, in de hoop dat het tegen dan voor de meeste mensen goed is en dat anderen niet meer met genoeg zullen zijn om veel lawaai te maken. Het parlement moet veel sneller evalueren of de beloofde compensaties wel degelijk oplossingen bieden. Bruno Tobback gaat ervan uit dat alle mechanismes tegen het einde van de zomer in werking zullen zijn. In september zou er dan een lijst moeten komen van alle compensaties en wat ze betekenen, met heel duidelijke casestudy's, zodat nagegaan kan worden of ze voldoende zijn. Dat is niet enkel belangrijk voor de indieners van de verzoekschriften, maar voor iedereen in die situatie.

Uit recente cijfers van de sectororganisatie Organisatie Duurzame Energie (ODE) blijkt er een vertrouwensbreuk bij mensen om te investeren in hernieuwbare energie en het is essentieel om dat vertrouwen te herstellen. Alle partijen vinden het een prioriteit dat burgers in vertrouwen bereid zijn om mee te investeren in de omschakeling naar hernieuwbare energie. Het parlement onderschat echter nog altijd hoezeer dat vertrouwen in één klap is weggeslagen. Dat heeft een impact op de cijfers inzake hernieuwbare energie, maar ook op de tewerkstelling in de sector.

Vooruit pleit om grondig te evalueren of het probleem met de ingezette instrumenten wordt opgelost en of mensen opnieuw in vertrouwen kunnen investeren en werken in een stabiel klimaat. Dat is het minste antwoord dat het parlement zou moeten bieden op de verzoekschriften.

Voor Vooruit moet er een einddatum zijn en moet er een duidelijk engagement zijn om een volledige evaluatie te maken. Als er dan nog gaten zijn, moet het parlement zich engageren om die op te lossen. Als dit niet waargemaakt wordt, zal deze erfenis nog een volledige legislatuur en zelfs langer meegesleurd worden. Er zijn nog nooit zoveel verzoekschriften over hetzelfde onderwerp ingediend en die moeten dan ook serieus bekeken worden. Tegen september of ten laatste voor Kerstmis moet er een poging gedaan zijn om het op te lossen. Als de meerderheid daartoe bereid is, zal Vooruit dat steunen.

Robrecht Bothuyne is het ermee eens dat het signaal van de verzoekers niet genegeerd kan worden, maar de regering en de meerderheid doen dat ook niet. Er zijn een aantal ingrepen gebeurd die voor rendabiliteit kunnen zorgen. Dat neemt niet weg dat het investeringsklimaat, specifiek voor zonne-energie, nog niet is wat het zou moeten zijn. Er moet voor gezorgd worden dat mensen terug mee zijn via duidelijke beleidskeuzes en ondersteuning. De premie is een voorbeeld, maar het aanbod van renteloze leningen zou ook uitgebreid kunnen worden om zo op een efficiënte en rechtszekere manier ondersteuning te bieden aan wie in de toekomst mee wil werken aan de energietransitie.

De evaluatie moet op het juiste moment gebeuren om te bekijken of het aanbod ten aanzien van de getroffen en door het arrest van het Grondwettelijk Hof afdoende is en of er, indien nodig, bijgestuurd moet worden. Er zijn alleszins belangrijke stappen gezet en het parlement moet dit duidelijk aan de betrokkenen communiceren. Het debat is uiteraard niet afgesloten en de uitdagingen met betrekking tot hernieuwbare energie zijn nog groot.

Staf Aerts erkent dat de verzoekers schade lijden doordat zij onverwacht niet op de overheid konden rekenen. Er waren dingen beloofd die nadien door het Grondwettelijk Hof onderuit zijn gehaald. Het is belangrijk om dit te erkennen voor het verwerkingsproces van die mensen.

Er zijn maatregelen genomen om de schade te milderen, maar die zal nooit helemaal worden weggenomen en een evaluatie is dan ook belangrijk. Sommige verzoekers hebben het enkel over de terugdraaiende teller, maar anderen hebben het expliciet over de combinatie met de warmtepomp. Er is ook iemand die de combinatie met accumulatieverwarming vermeldt. Daar moet telkens een goed antwoord op gegeven kunnen worden.

Staf Aerts betreurt dat het zo lang heeft geduurd vooraleer de verzoekschriften worden besproken. Dit moet in de toekomst misschien sneller worden opgevolgd.

Een evaluatie van de maatregelen is belangrijk, maar het is nog veel belangrijker om het investeringsklimaat in het oog te houden. De herstelmaatregelen zijn van toepassing op mensen die getroffen zijn. Het investeringsklimaat betreft mensen die willen investeren en per definitie een digitale meter zullen krijgen. Er moet dan ook gewerkt worden aan een nieuw stabiel investeringsklimaat.

Inez De Coninck zegt dat ook de N-VA begrip heeft voor de verzoekschriften. Ze stelt een grote consensus vast in de commissie, maar ze wil toch enige nuance brengen.

Eenzijds is er de schade die de verzoekers aanhalen, maar anderzijds zijn er de oplossingen die de overheid wil bieden op langere termijn op het vlak van het investeringsklimaat. Investerings in hernieuwbare energie moeten rendabel zijn en blijven en er moet gedacht worden aan andere maatregelen, zoals een taxshift, maar die kunnen inderdaad niet van vandaag op morgen gerealiseerd worden.

In het antwoord aan de verzoekers moet er begrip getoond worden voor hun situatie, maar ook geduid worden dat het niet mogelijk is om de uitspraak van het Grondwettelijk Hof naast zich neer te leggen en de terugdraaiende teller opnieuw te installeren. Er moet benadrukt worden wat er al gerealiseerd is op het vlak van compensaties. Die maatregelen gelden ook voor beschermde afnemers, waar een van de verzoekschriften over ging. Het is ook belangrijk om mee te geven dat daarmee niet alles opgelost kan worden. Er kan niet op individueel vlak gewerkt worden, maar er moeten generieke maatregelen genomen worden omdat ze de juridische toets anders niet zullen doorstaan.

Inez De Coninck kan zich zeker vinden in een duidelijke evaluatie van de maatregelen. Er moet ook duidelijk gemaakt worden dat er op lange termijn nog zaken uitgewerkt zullen worden om ervoor te zorgen dat het investeringsklimaat interessant blijft.

Een aantal verzoekschriften gingen ook over de werking van de VREG en de N-VA stelt voor om die aan de VREG over te maken voor een reactie.

Bruno Tobback kan zich vinden in de suggestie van Inez De Coninck. Het is nuttig om de VREG de gelegenheid te geven om een antwoord te geven, maar waarschijnlijk zal ook de VREG niet iedereen gelijk kunnen geven.

Hij bedankt Inez De Coninck voor de positieve respons. Het parlement moet zich engageren om zo snel mogelijk een helder en volledig overzicht te geven van de compensaties. Zelfs Bruno Tobback kan vanuit de oppositie accepteren dat de impact niet voor iedereen kan worden opgelost, maar het is aan de kiezer om te beslissen bij wie de politieke verantwoordelijkheid daarvoor ligt. Er moet wel een datum vastgelegd worden voor de evaluatie.

Accumulatieverwarming is wel degelijk een reëel probleem, dat niet opgelost kan worden door de terugdraaiende teller opnieuw te importeren, omdat dat wettelijk niet kan, maar er moet wel een andere oplossing gevonden worden. Het moet ook helder zijn wanneer die oplossing er zal zijn en hoe die eruit zal zien. Het is politiek niet wenselijk om af te wachten totdat dit in stilte verdwijnt en het zou ook niet fair zijn. Bruno Tobback roept nogmaals op om een datum vast te leggen voor de evaluatie en daarna te bekijken wat er nog opgelost moet worden.

Er bestaat ook een fundamentele discriminatie tussen wie vandaag nog wel een terugdraaiende teller heeft en wie al een digitale meter heeft. Er is dus een verschil tussen mensen in gelijke situaties. Het parlement mag zich daar niet te gemakkelijk vanaf maken want het gaat over gezinsbudgetten. Die investeringen waren bedoeld om twintig jaar lang het gezinsbudget mee vorm te geven, maar dat is in sommige gevallen gewoon gefnuikt.

Willem-Frederik Schiltz sluit zich aan bij de suggestie om de VREG om een schriftelijk antwoord te vragen.

Uiteraard zal er na enige tijd een evaluatie op poten gezet moeten worden omdat ook de meerderheid geïnteresseerd is om te bekijken of de maatregelen effect hebben, maar daar moet natuurlijk wel enige tijd over kunnen gaan. Er moet ook nog over bepaalde maatregelen gestemd worden.

Niet alle ongelijkheden kunnen weggewerkt worden, omdat mensen ook individuele consumptiepatronen en gebruikersprofielen hebben. Het zal zaak zijn om te bekijken wat een aanvaardbare drempel is.

Wordt er geprobeerd om één antwoord te formuleren op alle verzoekschriften, waarbij dan een aantal nuances toegevoegd worden die vanuit meerderheid en oppositie zijn gelanceerd? Of komt er een unaniem antwoord, wat niet evident zal

zijn? Het is belangrijk dat de commissie erkenning geeft aan de miserie waarmee sommigen geconfronteerd zijn en het moet de ambitie van het parlement zijn om te remediëren. Er moet informatie gegeven worden over de maatregelen die al goedgekeurd zijn en over die waarover nog gestemd moet worden. Er moet ook een vooruitzicht zijn op een evaluatie van de maatregelen. Over die punten kan misschien toch eensgezindheid bereikt worden.

Willem-Frederik Schiltz is niet zeker wat een goed moment voor evaluatie is. Hij kijkt naar het einde van het jaar, de herfst of het begin van het nieuwe politieke jaar in oktober. Misschien moet aan het kabinet ook gevraagd worden wat de timing van een en ander is om dit dan aan het antwoord toe te voegen.

Bruno Tobback pleit voor twee momenten om te evalueren. Om de impact te kunnen meten, is er enige tijd nodig. Hij vindt het wel nuttig om in september al op te lijsten wat er al is gebeurd en welke impact er verwacht wordt om dan tegen het einde van het jaar te bekijken of er eventueel bijgestuurd moet worden.

Staf Aerts stelt voor om de evaluatie te koppelen aan de oefening van het nieuwe investeringsklimaat. Dat is een geschikt moment om te zeggen waar er werk van zal worden gemaakt in de komende jaren.

Inez De Coninck gaat ermee akkoord om de evaluatie in twee fases te doen. In september kan inderdaad al geëvalueerd worden welke maatregelen er genomen zijn. Om het effect van de maatregelen na te gaan, is er voldoende tijd nodig en ze weet niet of dit eind 2021 al mogelijk is.

Robrecht Bothuyne is het ermee eens dat de evaluatie van de genomen maatregelen iets anders is dan een evaluatie van het investeringsklimaat voor hernieuwbare energie. Die twee zaken worden in de tijd best losgekoppeld.

Voor de timing voor de evaluatie van de genomen maatregelen moet er contact opgenomen worden met het kabinet om te bespreken wat een nuttig moment is. Mensen moeten eerst een uitbetaling hebben gekregen vooraleer bekeken kan worden welke impact dit heeft op het verbruik en de rendabiliteit. Dat kan pas enkele maanden na de uitbetaling.

4. Conclusie

De *voorzitter* concludeert dat er bij iedereen begrip is voor de situatie, maar dat de uitspraak van het Grondwettelijk Hof gerespecteerd moet worden. Ondertussen zijn er al enkele maatregelen genomen, zoals de compensatiepremie, de premie voor warmtepompen en de terugleververgoeding. Het parlement draagt rendabiliteit en hernieuwbare energie hoog in het vaandel. Daarom is een evaluatie in twee stappen wenselijk. In de maand september gebeurt er een oplijsting van de maatregelen. Een evaluatie van de impact ervan en conclusies op het vlak van het investeringsklimaat gebeuren dan best in het voorjaar van 2022. Op die manier gaat er enige tijd over om dan definitieve conclusies te kunnen trekken.

De voorzitter zal de verzoekschriften aan de VREG overmaken en vragen om daarop te reageren.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Willem-Frederik SCHILTZ,
verslaggever